

3. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии / С. Л. Рубинштейн. – М.: Просвещение, 1946. – 704 с.

УДК 373.3.013.82.037:77

ТЯГУР Л. М.
Гуманітарно-педагогічний коледж МДУ

ФОТОТЕРАПІЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВОЇ СФЕРИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

На даному етапі розвитку у вітчизняній і зарубіжній літературі часто використовується таке поняття, як фототерапія. Фототерапія – це один з видів терапії мистецтвом, пов'язаний із застосуванням фотографії для вирішення різного роду психологічних проблем, а також для розвитку та гармонізації особистості.

Зарубіжна основоположниця Д. Вайзер започаткувала цей метод. «Фототерапія – це лікувально-корекційний метод застосування фотографії, її використання для вирішення психологічних проблем, а також розвитку і гармонізації особистості» [1, с. 30].

Для фототерапії характерно використання фотознімків як інструменту психологічного взаємодії між фахівцем в галузі психічного здоров'я і школярем. Цей фахівець повинен мати хорошу підготовку в психологічному консультуванні, володіти деякими методами психологічного впливу.

Фототерапія включає в себе багато видів творчої діяльності, які використовуються в різних поєднаннях, тим самим забезпечуючи різнобічний вплив на психіку дитини.

На сьогоднішній день, на думку А. І. Копитіна, «фототерапія об'єднує в собі ті форми роботи, які застосовуються з метою вирішення психологічних проблем молодших школярів з різноманітними емоційними і психічними розладами, і передбачають створення, сприйняття і обговорення ними фотографічних образів, що доповнюється обговоренням і різними видами творчої діяльності» [2, с. 7]. Це може бути твір історій, використання додаткових образотворчих технік і прийомів, виготовлення з фотографій фігур, різних рухів, опис будь-яких подій.

Й. Е. Кук визначила можливості застосування фотографії при проведенні ігрової діяльності з дітьми. Вона зазначає, що «використання фотоапарата в роботі з дітьми має безліч переваг. Цінні не тільки готові знімки, але і сам процес вибору кадрів і зйомки. Дитина може зробити спеціальний альбом, присвячений друзям, улюбленій тварині, захопленням, успіхам в різних справах» [3, с. 404].

В цьому випадку фототерапія виступає як форма творчого самовираження особистості. Завдяки цій роботі дитина може висловлювати свої позитивні емоції за допомогою створення альбомів.

А. І. Копитін стверджує: «Різні варіанти здоров'язберігаючого і розвиваючого застосування фотографії можна класифікувати з урахуванням складу учасників: заняття можуть бути індивідуальними або груповими, а також проводитися з

сім'ями. Крім того, при заняттях в групі, техніки і вправи можуть бути розраховані на індивідуальну, парну, мікрогрупову або групову роботу» [4, с. 35].

Естетичні критерії не мають в фототерапії великого значення. Вчитель, що працює зі школярами не навчає їх техніці фотографії (або таке навчання не є першочерговим завданням). Пріоритетними завданнями при цьому є відновлення і зміцнення психічного або фізичного здоров'я дітей, підвищення якості життя.

Таким чином, А. І. Копитін зазначає, що «фотографія може стати частиною ефективної здоров'язберігаючої технології. Її різнопланові можливості і потенційна доступність для багатьох клієнтських груп здатні зробити її цінним інструментом роботи практичних психологів і лікарів-психотерапевтів, педагогів і соціальних працівників, а також художників і професійних фотографів, які намагаються застосувати свій талант і вміння з метою оздоровлення особистості» [2, с. 6].

Одна з італійських фотохудожниць, К. Нуез, використовує у своїй роботі різні фотоавтопортретні техніки, вони включають серію вправ, що спрямовані на розвиток здібностей молодших школярів бачити, відчувати і розуміти себе. Ці техніки також дають можливість вивчати різні сторони людської сутності дитини, які актуалізуються і розкриваються як в приватному середовищі фотозйомки, так і в момент перебування в колі інших людей і в природному середовищі.

Фотоавтопортретні техніки К. Нуез використовуються не в окремому вигляді, а в серії занять, на яких виконується певні завдання. Наприклад, одна з груп технік, з розвитку емоційно-вольової сфери особистості молодших школярів, об'єднана однією назвою «Я», спрямована на стимулювання інтроспекції, занурення дітей в свій внутрішній світ. Дитина при цьому повинна налаштуватися на свій емоційний стан, досліджувати світ своїх емоцій, передаючи їх в серії фотоавтопортретів.

Таким чином, фототерапія – це процес, що сприяє «зверненню людини на себе», за допомогою фотографічних образів відбувається вираження внутрішніх конфліктів, потреб і переживань. Завдяки фотографії людина може словесно описати і визначити своє ставлення до них. В процесі відтворення фотографій в ній оживають усвідомлювані і неусвідомлювані переживання.

Отже, фототерапія передбачає, що молодші школярі не тільки взаємодіють зі знімками або їх створюють, а й досліджують власні переживання, викликаних фотознімками, і роблять це під керівництвом педагога – для того, щоб ця інформація сприяла кращому розумінню школярами себе і своїх відносин. Фотографія дає можливість створювати образи, які допомагають сформувати чіткий образ «Я» і представити його собі і оточуючим. Також після роботи з фототерапією, молодший школяр стає відкритим, менш агресивним, уважним, самостійним, спостережливим, у нього розвивається творча активність. Всі ці якості є запорукою сприятливого розвитку особистості.

Література

1. Weiser J. Phototherapy techniques. Exploring the secrets of personal snapshots and family albums. Vancouver: Phototherapy Center, 1999.
2. Копитин А.И. Техники фототерапии / Александр Иванович Копытин. – СПб: Речь, 2010 – 128 с.

3. Кук Й. Использование фотоаппарата в ходе игровой терапии // Практикум по игровой психотерапии / Под ред. Х. Кэдьусон и Ч. Шеффера. – СПб.: Питер, 2000.
4. Копытин А.И. Тренинг по фототерапии / Александр Иванович Копытин. – СПб.: Издательство «Речь», 2003. – 96 с.

УДК 37.16

ТУРОВА Ж.М.
ТОВКАНЕЦЬ Г.В.
Мукачівський державний університет

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФІЛАКТИКИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ПЕДАГОГІЧНОГО МОНІТОРИНГУ

Під педагогічним моніторингом розуміють систему відбору, обробки, аналізу, зберігання інформації про діяльність педагогічної системи в конкретному напрямку, що забезпечує безперервне тривале відстеження її стану, наступну корекцію навчально-виховного процесу та прогнозування подальшого розвитку освітньої системи [2, с.75-76].

Педагогічний моніторинг постає як багаторівнева ієрархічна система відстежування педагогічного процесу, яка дозволяє одержувати та використовувати інформацію про адекватність реалізованих у ньому дидактичних засобів (зміст, форми, методи навчання, режим учбової роботи) до визначених цілей педагогічної підготовки, індивідуально-типологічних особливостей суб'єктів педагогічного процесу та специфіки середовища їхньої життєдіяльності.

Основними функціями педагогічного моніторингу профілактики девіантної поведінки школярів, на наш погляд, є :

1.Орієнтовно-інформаційна. Вона дає можливість визначити результативність профілактичного процесу, отримати відомості про стан об'єкта, забезпечити зворотний зв'язок. Педагогічний моніторинг дозволить досягти позитивного ефекту розвитку, конкретні ж резерви для його посилення постійно виявляються при відстеженні всіх поточних процесів. При проведенні педагогічного моніторингу основна увага спрямовується на особливості перебігу, розвитку самого профілактичного процесу (його труднощі, зміни), а не тільки на його результати.

2.Конструктивно-культурологічна. Участь у педагогічному моніторингу допомагає суб'єктам освітнього процесу сформулювати власні позиції, визначити характер взаємодії між ними, а також підвищити рівень їх педагогічної культури, інтерес до профілактичної роботи, спонукати до детальнішого вивчення підлітків, самоаналізу своєї педагогічної праці, посприяти підвищенню професійної компетентності суб'єктів освітнього процесу.

3. Організаційно-діяльнісна (або формуюча), на основі якої результати вивчення дають можливість приступити до їх впровадження в роботу освітніх

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>